

KRONİK BÖBREK YETMEZLİĞİ

HEMODİYALİZ VE PERİTON DİYALİZİ

Dr. Mürvet YILMAZ
ŞİŞLİ ETFAL HASTANESİ NEFROLOJİ KLİNİĞİ

Kronik Böbrek Yetmezliği

- KBY, glomerüler filtrasyon değerinde azalmanın sonucu böbreğin sıvı-solüt dengesini ayarlama ve metabolik-endokrin fonksiyonlarında kronik ve ilerleyici bozulma halidir.
- Üremi, KBY'nin neden olduđu tüm klinik ve biyokimyasal anormallikleri içeren bir deyimdir.

GFR normal deęeri 100-125 ml/dak

GFR > 35-50 ml/dak → Semptomsuz

İlk semptomlar : noktüri
anemiye baęlı halsizlik

GFR 20-25 ml/dak → Üremik semptomlar

GFR 5-10 ml/dak → Son dönem böbrek yetmezliği
Diyaliz, renal transplantasyon gibi renal replasman tedavilerine
ihtiyaç duyulur.

Kronik böbrek yetmezliğine götüren en sık nedenler:

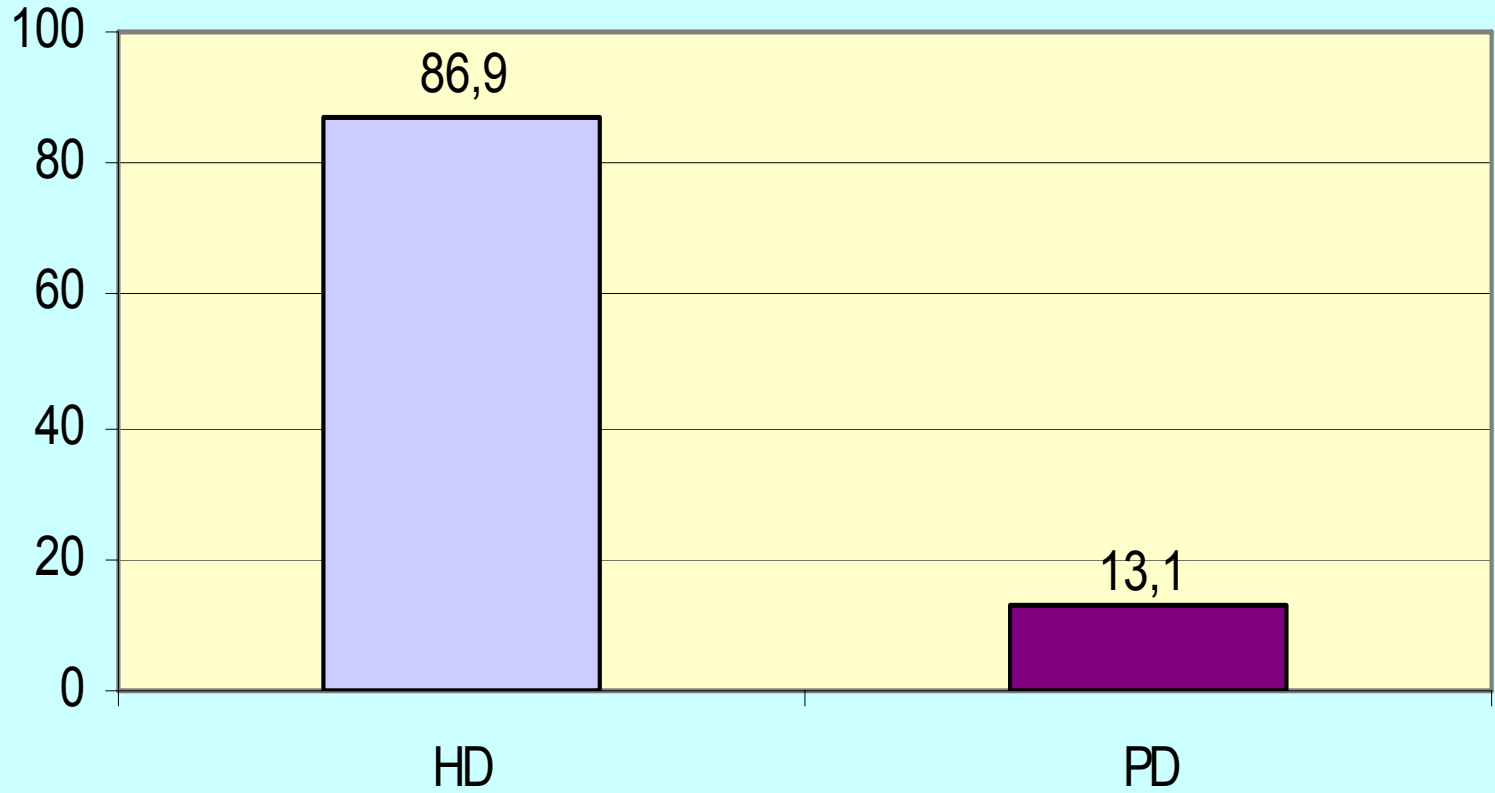
- ✓ Diabetes mellitus
- ✓ Kronik glomerulonefrit
- ✓ Hipertansiyon

Epidemiyoloji

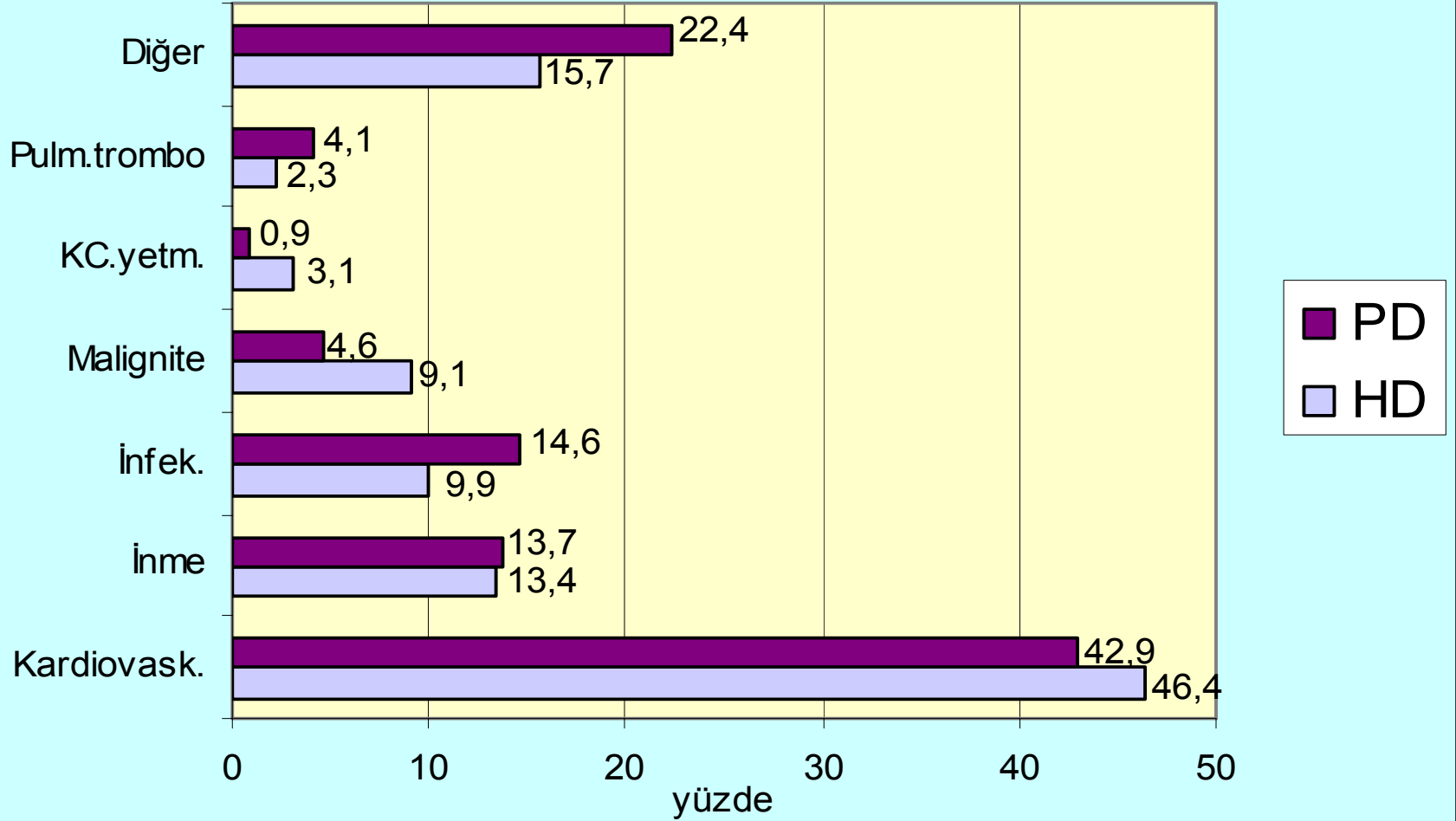
2002 yıl sonu itibariyle

- SDBY hasta sayısı: 23698
- Düzenli HD programında olan hasta sayısı: 20600
- PD programında olan hasta sayısı: 3098

Türkiye'de diyaliz tedavisi

Diyaliz hastalarının ölüm nedenleri

Diyaliz

- Diyaliz, yarı geçirgen bir membran aracılığı ile hastanın kanı ve uygun diyaliz solüsyonu arasında sıvı-solüt değişimini temel alan bir tedavi şeklidir.
- Sıvı ve solüt hareketi, genellikle hastanın kanından diyalizata doğrudur.
- Diyalizatın uzaklaştırılması ile hastada mevcut olan sıvı-solüt dengesizliği normal değere yaklaştırılır.

Diyaliz

Diyaliz

1. Hemodiyaliz
2. Periton diyalizi

Diyaliz endikasyonları

1. Akut diyaliz endikasyonları
2. Kronik diyaliz endikasyonları

Akut diyaliz endikasyonları

1. Kronik böbrek yetmezliği: Kreatinin klirensi 10 ml/dak'nın altına düşmeden
  - ❖ **Hipervolemi**
  - ❖ **hiperpotasemi**
  - ❖ asidoz
  - ❖ üremik komp.lar
    - ✓ perikardit
    - ✓ ensefalopati
    - ✓ üremik akciğer
    - ✓ kanama
    - ✓ bulantı-kusma

Akut diyaliz endikasyonları

2. Akut böbrek yetersizliği
3. Hiperpotasemi
4. Metabolik asidoz
5. Hipervolemi
6. Hiperkalsemi
7. Hiperürisemi
8. Hiperfosfatemi
9. Yüksek doz ilaç alımı ve zehirlenmeler

Kronik diyaliz tedavisine ne zaman başlamalı?

- ✓ En objektif parametre **glomerüler filtrasyon** değeridir.
- ✓ GFR'nin ölçülmesinde en sık kullanılan yöntem **kreatinin klirensidir.**
- ✓ Kreatinin klirensi 10 ml/dak'nın altına inince (Diabetiklerde 15 ml/dak)
Kreatinin 12 mg/dl ve BUN 100mg/dl'yi aşınca

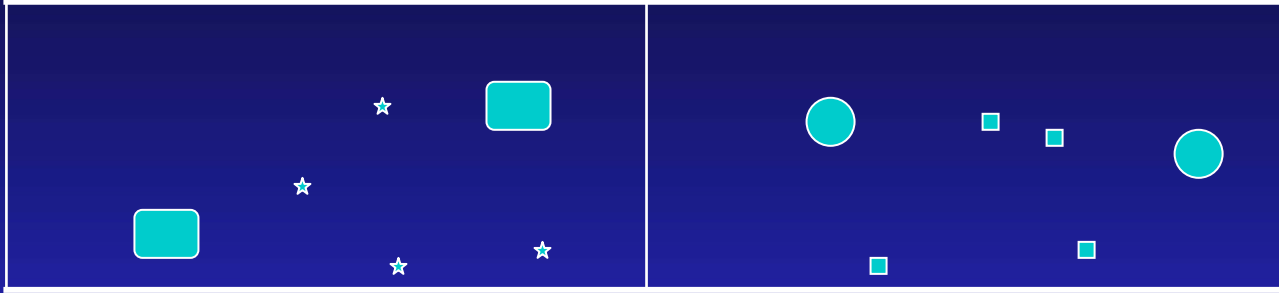
Hemodiyaliz

- ✓ Hemodiyaliz (HD), hastadan alınan kanın bir **membran aracılığı** ve bir **makine yardımı** ile sıvı ve solüt içeriğinin yeniden düzenlenmesidir.

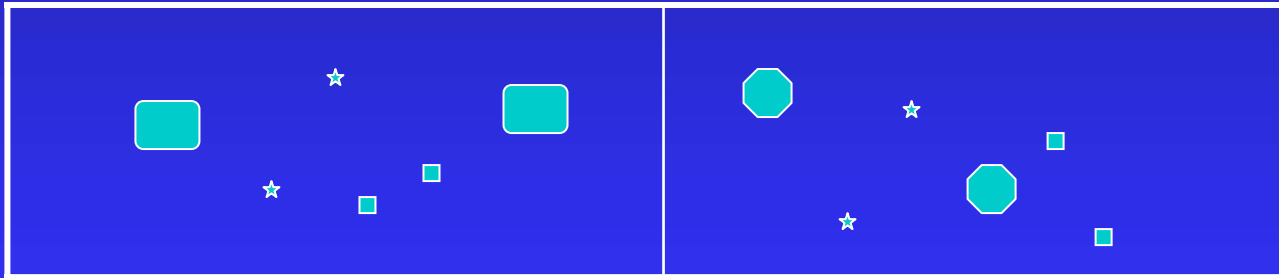
Sıvı ve solüt değişiminin
difüzyon ve **ultrafiltrasyon**
olmak üzere iki temel prensibi vardır.

Difüzyon, membranın iki yanındaki konsantrasyon
farkı nedeni ile
solütün konsantrasyonu **yüksek** olan taraftan
düşük olan tarafa hareketidir.

Başlangıçta

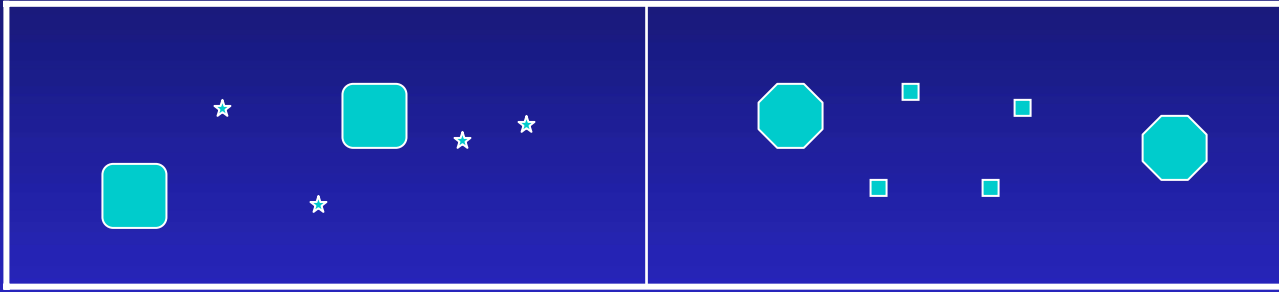
Denge halinde

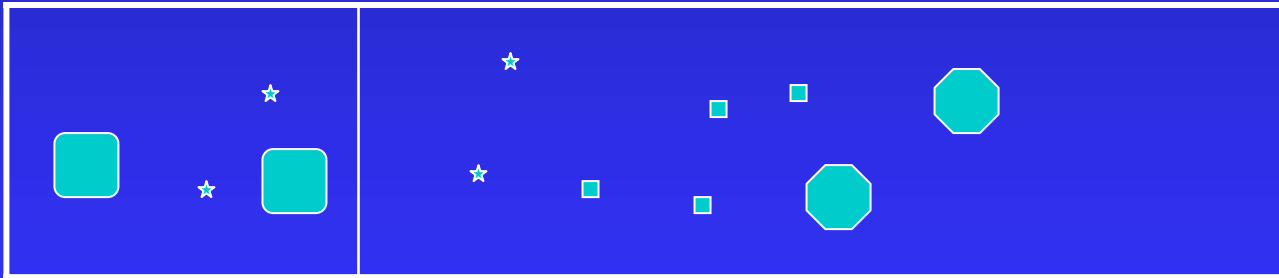
Difüzyon: Küçük molekül ağırlıklı maddeler membranın iki yanına da geçebilir.

Ultrafiltrasyon, membranın bir yanından diğer yanına sıvı transferidir.

Başlangıçta

Denge halinde

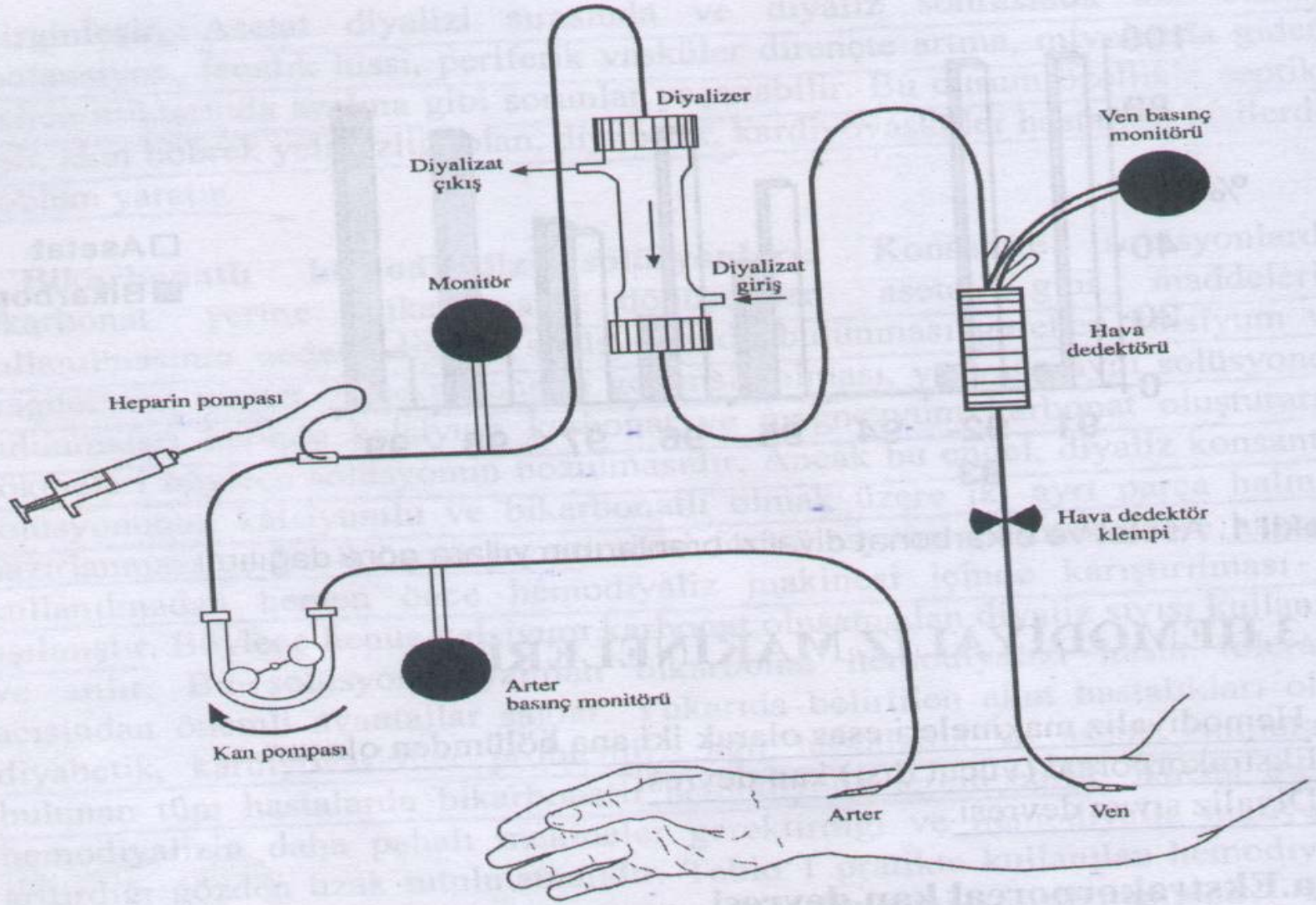

Ultrafiltrasyon: Küçük molekül ağırlıklı maddeler membranın iki yanına da geçebilir ancak basıncın etkisi ile denge halinde geçiş tek taraflıdır.

Hemodiyaliz uygulaması için:

- yeterli kan akımını sağlayan bir damar yolu
- diyaliz membranını içeren diyalizör
- diyalizat sıvısı
- diyaliz cihazı

Yeterli kan akımının sağlanması için **kalıcı** veya **geçici** vasküler giriş yolu sağlanmalıdır.

Geçici vasküler girişim yolu için çift lümenli bir kateter

- femoral
- internal juguler
- subclavian vene perkütan olarak yerleştirilir.

Geçici kateterlerin yerleştirme yerleri, avantaj ve dezavantajları

- Femoral ven: yerleştirmesi kolay, riski az
hareket sınırlanır, enfeksiyon riski yüksek
- Subclavian ven: uzun süreli kullanım
ven stenozu
- İnternal juguler: uzun süreli kullanım, düşük risk
yerleştirmesi daha zor

Kalıcı vasküler girişim yolları

- Arteriovenöz fistül:en çok tercih edilen vasküler girişim yolu
- Arterivenöz greft
- Kalıcı kateter

Arteriovenöz fistül lokalizasyonları:

Radiosefalik fistül

Brakiosefalik fistül

Ulnarbazilik fistül

Transpoze brakiobazilik fistül

- Brakiosefalik ve Radiosefalik A-V fistüller

- Brachial arter ile sefalik ven arasında yapılan loop şeklinde A-V greft

Vasküler girişim yolu infeksiyonları

- Hemodiyaliz hastalarında bakteriyeminin %50-80 nedeni vasküler girişim yolu infeksiyonlarıdır.
- Arteriovenöz greftlerde infeksiyon riski arteriovenöz fistülden daha fazladır.
- Femoral ven kateterlerinde 5 gün
- Subclavian ve juguler kateterlerde 3 haftadan sonra infeksiyon riski artar.

Femoral ve juguler kateterleri kalış süreleri ve enfeksiyon oranları açısından karşılaştırılması;

101 hasta (60 K, 41E); yaş ortalaması 47 ± 18
155 kateter (127 femoral; 28 juguler)

Kateter ortalama kalış süresi:

Femoral kateter 30 ± 21 gün (2-93 gün)

Juguler kateter 42 ± 25 gün (9-112 gün)

İnfeksiyon oranları:

Femoral kateter (ort 17 ± 18 gün)

22 vaka (% 17,3) -18 S. Aureus

- 3 S. Epidermidis

- 1 Strep. Equisimilis

4 (%3) kateter çıkarıldı.

Juguler kateter (ort 9 ± 3 gün)

3 vaka (% 10,7) - 1 S. Aureus

- 1 S. Epidermidis

- 1 E. Coli

Kateter çıkarılmadı.

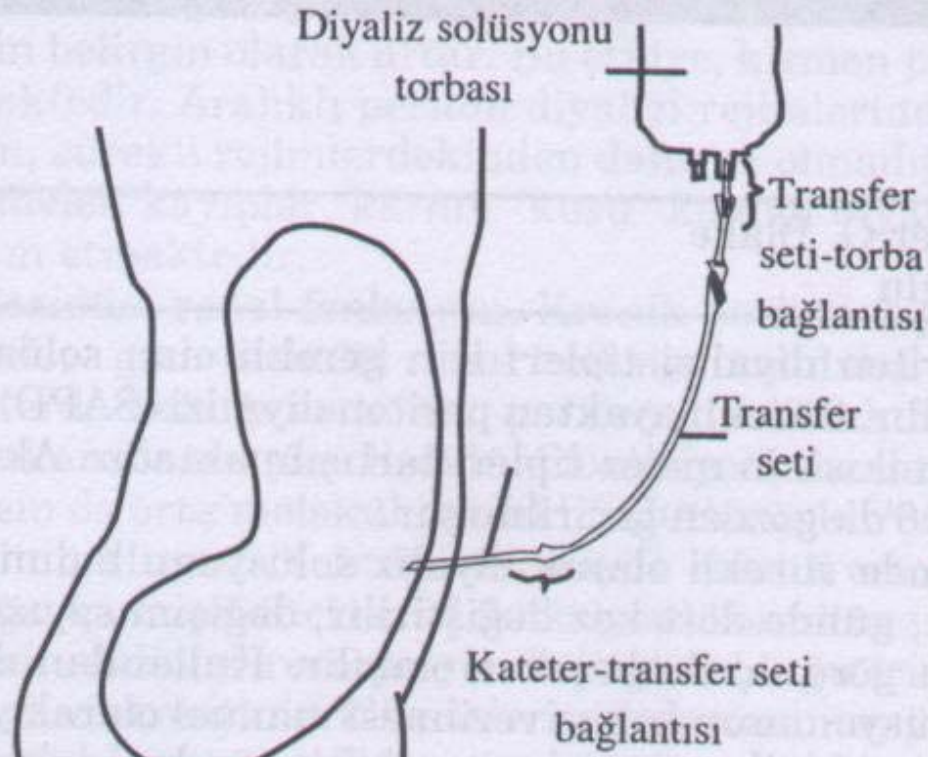
$p > 0.05$

Periton Diyalizi

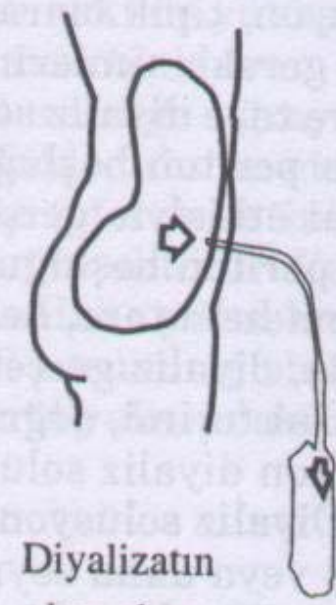
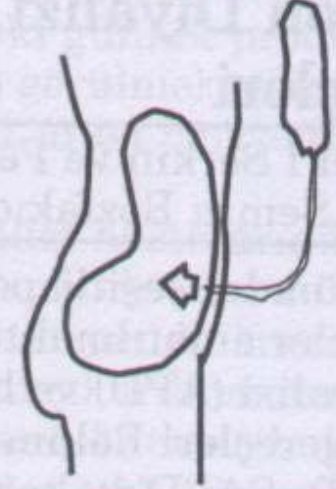
Periton kapillerlerindeki kan ve diyalizat arasında solütlerin difüzyonu ve hipertonic solüsyonların periton boşluğuna ultrafiltrasyona yol açmaları, peritonun bir diyaliz membranı olarak kullanılmasının esaslarını oluşturmaktadır.

Periton diyalizi;

- ✓ Peritona giriş sağlayan bir yol
- ✓ periton boşluğuna diyalizatın verilmesi
- ✓ belirli bir süre tutulması
- ✓ bu süre sonunda boşaltılması

Diyaliz solüsyonunun içe akışı

Diyalizatin dışa akışı

Periton diyalizinin gerçekleřmesi için;

- ✓ Kateter
- ✓ Uygun formülde diyalizat sıvısı
- ✓ Kateter ile diyalizat arasında bağlantı sistemi

Diyaliz solüsyonları şeffaf, yumuşak plastik torbalarda bulunur.

Baz olarak en sık laktat kullanılmaktadır.

Potasyum içermez.

Ozmotik ajan dekstrozdur.

Kateterler;

- ✓ Bakteriyolojik açıdan emniyetli
- ✓ Dayanıklı
- ✓ Kolay takılıp çıkarılabilir

Tenckoff kateterleri

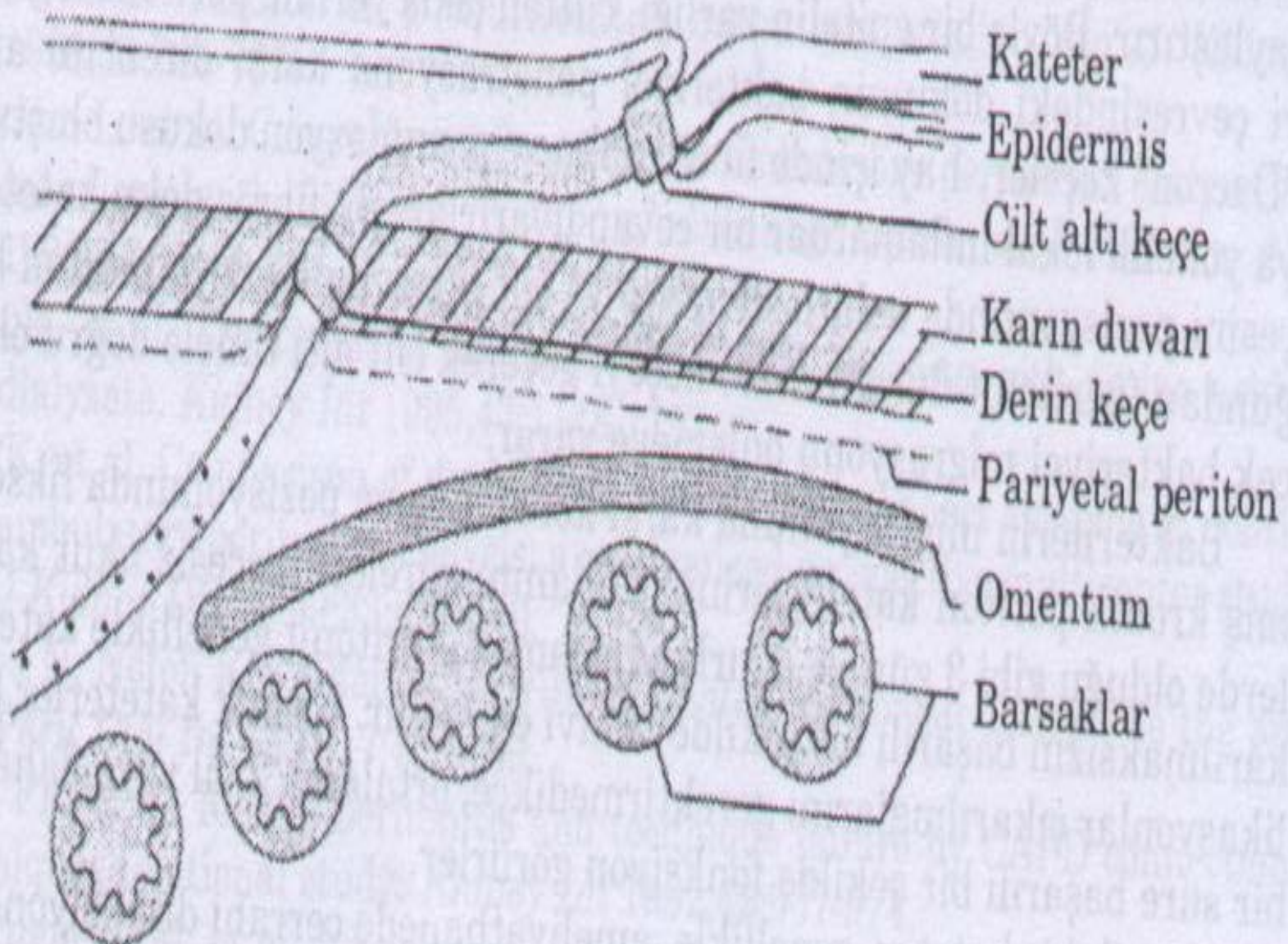
- ✓ Silikondan yapılmış
- ✓ Periton içindeki ucunda diyalizat akımını sağlamak için çok sayıda delik vardır

Kateterde,
biri **periton üstüne**
diğeri kateterin ciltten çıkış yerinden iki cm.içeri,
cilt altına
yerleştirilen iki adet kaf (keçe) vardır.

Kaflar fibroblast proliferasyonunu ve invazyonunu
uyararak infeksiyon etkenlerine karşı bariyer
oluşmasını sağlar.

İki kaf arasındaki kateter kısmı **cilt altı tünelde**
seyreder.

Periton kateterinin komşu dokularla ilişkisini gösteren şematik resim

Kateterlerin yerleřtirilmesinden sonra görülen komplikasyonlar:

- ✓ Kateter ıkış yerinde infeksiyon
- ✓ Tnel infeksiyonu
- ✓ Dış kafın dışarı çıkması
- ✓ Diyalizat sızması
- ✓ Kateterin tıkanması

Kronik periton diyalizi çeşitleri

- Sürekli ayaktan periton diyalizi (SAPD)
- Aletli periton diyalizi (APD)
  - Sürekli sıklık periton diyalizi (SSPD)
  - Gece aralıklı periton diyalizi (GAPD)

Periton diyalizinin noninfeksiyöz komplikasyonları

- Sıvı dengesi ile ilgili bozukluklar
- Protein malnütrisyonu
- Obesite
- Karın duvarı ile ilgili komplikasyonlar
  - Herniler
  - Karın ağrısı
  - scrotal veya labial ödem
  - Periton sıvısında eozinofili
  - plevral efüzyon
  - Periton sklerozu
  - sırt ağrısı

Periton diyalizinin infeksiyöz komplikasyonları

- Peritonit
- Çıkış yeri infeksiyonu

Peritonit

- SAPD hastalarında ortalama 12-18 ayda bir kez peritonit gelişmektedir.
- SSPD ve GAPD tedavilerinde peritonit sıklığı daha azdır.
- Peritonite yol açan mikroorganizmalar, periton boşluğuna en sık kateter lümeni yoluyla ulaşırlar.
- Bakteriler barsak duvarından transmural olarak, hematojen yayılım yada transvaginal yol ile de peritona ulaşabilirler.

Diyaliz hastalarında **enfeksiyon** en sık ölüm nedenlerinden birisidir.

Diyaliz hastalarında
olası **enfeksiyon sebepleri** ve **etkenleri** bilinerek,
kullanılacak **ilaçlar** yan etkileri göz önünde
bulundurularak **uygun dozda** kullanılmalıdır.